

*Т. Цибульська*

*Науковий керівник: Н. Зелінська,  
викладач кафедри германської  
філології та зарубіжної літератури*

## **Латинські прийменники та префікси у складі наукової термінології германських мов**

Оскільки латинська мова протягом тривалого часу була писемною мовою Західної Європи: мовою богослужіння, освіти й науки, то велика кількість термінів латинського походження входить до спільного (міжнародного) термінного фонду.

Більшість прийменників та префіксів латинської мови мають прислівникове походження, прислівники вживались з дієсловами і з іменниками для уточнення.

Наше дослідження загальнонаукових термінів на встановлення їх твірної бази здійснено за допомогою словотвірного аналізу, що полягає у визначенні словотвірного значення префіксів.

Ми розглянули найбільш уживані префікси та їх значення й функціонування в сучасних германських мовах, оскільки, на думку дослідників продуктивних коренів та афіксів при творенні нових термінів на основі інтернаціоналізмів, «префіксальні терміноелементи, приєднуючись до кореня слова, наділяють його певним значенням водночас суфіксальні терміноелементи здебільшого є показниками часткової належності» [1].

Префікс **a-, abs-** – віддалення: abstraho (3) – відтягувати, відволікати (traho (3) – тягти, волокити); англ. Abstract; нім. Abstraktion.

Префікс **ad-** – наближення, приєднання: ad+apto (1) – пристосовувати; accumulo (1) (ad+cumulo) – накопичувати; англ. Adapt, accumulate; нім. Adaptieren.

Префікс **con-** – сукупність дій: compono (3) (con+pono) – складати; constituo (3) (con+statuo) – встановлювати; англ. constitution.

Префікс **dis-, di-** – розділення: dispono (3) (dis+pono) – розташовувати; англ. disposition.

Префікс **e- (ex-)** – рух назовні: exporto (1) (ex+porto) – вивозити; англ. export, нім. Export.

Префікс **in-** – рух всередину або на предмет: import (1) (in+porto) – ввозити; англ. import, нім. Import.

Префікс **inter-** – положення (розташування) між: intervalum, I – проміжок, intellego (inter+lego – читати, складати) – розуміти; нім. Intellekt.

Префікс **ob-** – рух назустріч, протидія, протиставлення: oppono (3) (ob+pono) – протиставляти; англ. oppose; нім. opponieren.

Префікс **per-** – рух крізь (через щось), доведення до кінця: periri Префікс **prae-** – положення попереду: praedico (3) (prae+dico) – оголошувати, пророкувати; англ. praedict.

Префікс **pro-** – рух вперед: produco (3) (pro+duco – вести) – виводити англ. product.

Префікс **se-** – відділення: separo (1) (se+paro – готувати) – відділяти; англ. separate; нім. Separismus.

Як бачимо, при словотворенні кінцеві приголосні префікси можуть асимілюватися повністю або частково: приголосний d перед початковими приголосними основ s, f, g, n, p асимілюється повністю. Фонетичні зміни, що відбулися у латинській мові при словотворенні, збереглися також при запозиченні таких слів.

Аналізуючи загальнонаукову чи фахово марковану лексику (англомовний термін «language for special/specific purposes» (LSP) – мова для спеціальних цілей (наука, право, мистецтво), вітчизняний термін через німецькомовну традицію – фахова мова), дослідники доходять висновку, що «входження греко-латинських термінів у національну термінологічну систему супроводжувалося процесом їх демотивації, стиранням метафор, що знімало полісемію і дозволяло більш строго виконувати вимоги однозначності терміна і впорядкованості термінології» [2]. На основі класичної термінології та номенклатури в германських мовах функціонують і утворюються нові терміни, які набули універсального загальнонаукового характеру та міжнародного статусу. Важливо зауважити, що термінотворення в германських мовах також має потужну національну традицію, адже у вимогах до утворення й уведення в науковий обіг нових термінів умова «бути інтернаціоналізмом», тобто бути утвореним на основі грецьких та латинських коренів та афіксів є швидше дорадчою, ніж обов'язковою.

## Список використаної літератури

1. Кочан І. Слова-терміни з міжнародними компонентами, що вживаються у пре- і постпозиції. *Вісник Львівського ун-ту*. Серія : Філологічна. – 2004. – Вип. 34. – Ч. I. – С. 444–450.
2. Ковалевська О. Греко-латинські афікси та їх роль у термінотворенні (на матеріалі терміносистеми “environmental science” сучасної англійської мови). *Закарпатські філологічні студії*. С. 127–131. URL : [http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/14/part\\_1/24.pdf](http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/14/part_1/24.pdf).
3. Д’яков А., Кияк Т., Куделько З. Основи термінотворення : Семантичні та соціолінгвістичні аспекти. Вид-во Дім «KM Academia», 2000. – 218 с.